

АНОТАЦІЇ — ANNOTATIONS*

Батуріна С. Історія України в англomовних дослідженнях 30-40-х рр. XX ст.

Стаття присвячена аналізу рецепції української історії в британській та американській історіографії 30-40-х рр. XX ст. Розглядаються основні праці з української історії, їх зміст, ідеологія, вплив на подальший розвиток англomовної україністики.

Baturina S. The history of Ukraine in English language studies of 30-40th XX c.

The article is devoted to analyzing the perception of Ukrainian history in the Britannic and American historiography of the 30-40th XX c. The main works on Ukrainian history as well as their contents, ideology and influence on the subsequent development of English-language Ukrainian studies are considered.

Бовгира А. Рукописні історичні збірники в Гетьманщині XVIII ст.

В статті аналізуються рукописні історичні збірники, що побутували на теренах Лівобережної України-Гетьманщині впродовж XVIII ст. Розглядаються різні аспекти цих рукописних книг: рукописна культура Речі Посполитої та Російської імперії XVIII ст., зміст та структура рукописів, документи в складі рукописних збірників, маргінальні записи.

Bovgyria A. The handwritten historical collections of Hetmanate of XVIII c.

The article analyzes manuscript historical collections which were available on the territory of the Left-bank Ukraina-Hetmanschyna during the XVIII c. Different aspects of these manuscript books are

---

*Переклад і редагування англomовних анотацій старшого наукового співробітника Інституту історії України НАН України, кандидата історичних наук В. С. Горака

considered namely: the handwritten culture of the Polish-Lithuanian Commonwealth and the Russian empire of the XVIII c., contents and structure of the manuscripts, documents in the composition of the manuscript and marginal notes.

Богдашина О. Ставлення істориків українських земель другої половини XIX — початку XX ст. до релігії та церкви

У статті показані головні підходи істориків того періоду до важливих суспільних явищ, підкреслені відмінності підходи позитивістів та прихильників інших наукових парадигм.

Bogdashina O. The attitude of historians of Ukrainian lands (second half of the XIX — beginning of XX c.) to religion and the church

The article shows the main approaches of historians of that period to these important social phenomena, stresses the differences between the approaches of the positivists and supporters of other scientific paradigms.

Буряк Л. Джерела з української історичної фемінології у працях істориків другої половини XIX — першої третини XX ст.

У статті розглядаються комплекси джерел, які використовувалися українськими істориками другої половини XIX — першої третини XX ст. під час студіювання різних аспектів жіночої історії. Подається характеристика джерел, визначається їх специфіка, а також ставлення до них дослідників. Показується зміна джерельної бази історичної фемінології в процесі розвитку української історичної науки.

Buryak L. Ukrainian feminological sources in the works of Ukrainian historians of the second part of the XIX century and the first third of the XX century»

The article considers sets of sources used by the Ukrainian historians of the second half of the XIX and at the one third of the XX centuries in the course of studies in various aspects

of women's history. The author characterizes the sources presents their specifics as well as reveals researchers' attitude towards them. The investigation shows changes in the sources of historical feminology in the process of development of Ukrainian history.

Бутакова О. Історіографія вивчення сільського господарства і торгівлі Південної Бессарабії у ХІХ ст.

У статті досліджено історіографію вивчення сільського господарства і торгівлі Південної Бессарабії у ХІХ ст.

Butakova O. Historiography of studies in the agriculture and trade of South Bessarabia in the XIX century.

The subject of the article is the historiography of studies in the agriculture and trade of South Bessarabia in the XIX century.

Герасименко Н. Діяльність П. О. Рум'янцева на Лівобережній Україні у висвітленні О. М. Лазаревського

У статті розглядається внесок видатного історика О. М. Лазаревського в дослідження діяльності генерал-губернатора і президента Малоруської колегії П. А. Рум'янцева з реформування Лівобережної України з метою ліквідації особливостей її політичного, адміністративного і культурного розвитку та інкорпорації її території до складу Російської імперії.

Herasymenko N. P.A. Rumyantsev's reforms on the left Bank Ukraine in the works of O.M. Lazarevskyi

The article shows the contribution of the eminent historian O.M. Lazarevskyi to studing the activity of the general-governor and the president of the «Malorosiyska» board P.A. Rumyantsev on the reformation of the Left-bank Ukraine for the purpose of eliminating the peculiarities of its political, administrative and cultural development and incorporating its territory into the Russian Empire's structure.

Гирич І., Дядюк М. Ярослав Дашкевич: кілька штрихів до портрета історика

Висвітлюється життєвий та творчий шлях українського історика Я. Дашкевича. Розглядаються маловідомі сторінки його біографії.

Hyrich I., Dyadyuk M. Yaroslav Dashkevich: several lines to the portrait of a historian

The author shows the Ukrainian historian Ya. Dashkevich's way of life and creative work and considers little-known pages of his biography.

Гончар О. Дискусії щодо українського мовного питання у листуванні інтелектуальної еліти середини 40-х — початку 60-х рр. XIX ст.

Стаття присвячена дискурсу українського лінгвістичного питання крізь призму епістолярної спадщини інтелектуальної еліти Російської імперії середини 1840-х — початку 1860-х рр. На тлі складної суспільно-політичної ситуації розкривається розмаїття поглядів і боротьба думок визначних діячів українського національного руху.

Gonchar O. Discussions on the Ukrainian linguistic question in the correspondence of the intellectual elite of middle of 40th — beginning 60th XIX age.

The article is devoted to a discurs of the Ukrainian linguistic question through the epistolary inheritance of the Russian empire's intellectual elite in the middle of 1840 — beginning of 1860. A variety of view and the struggle between the ideas of prominent figure of the Ukrainian national movement is shown on the phone of the complicated socio-political situation.

Горак В. Збройні сили Української гетьманської держави 1918 року у висвітленні мемуарних праць

Стаття присвячена відображенню історії збройних сил Гетьманату 1918 року в мемуарних працях. Автор розкриває

політично різні погляди мемуаристів на це питання, визначає ступінь близькості кожного з них до історичної правди.

Horak V. The armed forces of the 1918 Hetmanate in the historical memories.

The article is devoted to the reflections of the 1918 Hetmanate's armed forces in historical memories. The author reveals historically and politically different views of the memoirists on this phenomenon, determines the degrees of their closeness to the truth of history.

Гордуновський О., Гуржій О. Південна Україна в процесі розвитку хлібної торгівлі XIX ст.: історіографія

Висвітлюється вивчення історії хлібного експорту в Південній Україні XIX ст. в українській історіографії. Розглядаються й аналізуються основні підходи істориків.

Gordunovskiy O., Gurzhiy O. South Ukraine in the process of bread trade 19th.: historiography

The article deals with the studies in the history of bread export in South Ukraine of the 19 century in Ukrainian historiography, considers and analyses the main approaches of historians to the problem.

Гриневич Т. Київська Русь в дискусіях польських істориків міжвоєнного часу

В статті аналізуються погляди польських істориків міжвоєнного часу на проблеми історії Давньоруської держави. Досліджуються особливості їх бачення державотворчих процесів та взаємин між народами середньовічної Польщі та Русі. Виявлено значний вплив політичного чинника на формування польських візій проблем «норманізму» та генези розбіжностей обох народів. Зроблено висновок про вагомість проблематики історії Давньої Русі для польської міжвоєнної історичної науки.

Hrynevich T. Kyivan Rus in the discussions of Polish historians between the two World Wars

In the article views of the Polish historians between two World Wars on the problems of history of Ancient Rus have been analysed. The peculiarities of their perception of the state — forming processes and mutual relations between the peoples of medieval Poland and Rus have been studied. The great influence of the political factor on the formation of Polish studies in the problem of «normanism» and the genesis of differences of two people has been revealed. The conclusion about great importance of the problematics of Ancient Rus for Polish history of the period between two World Wars has been made.

Ковалевська О. Професійні та приватні зв'язки представників старої наукової еліти в світлі листування І. Турцевича й І. Йонинаса

У запропонованій статті на підставі здійсненого аналізу епістолярних джерел, біографічних відомостей про кореспондентів та літератури, здійснюється реконструкція професійних та приватних зв'язків професора Ніжинського інституту народної освіти І. Турцевича та професора Каунаського університету І. Йонинаса наприкінці 1920-х років. До статті додаються повні тексти виявлених листів, що друкуються вперше.

Kovalevskaya O. The professional and quotient relationship representatives of old scientific elite in light correspondences I. Turcevicha and I. Yoninasa

The proposed article discusses private and professional relations between Professor of Nezhin Institute of National Education I. Turtsevich and Professor of Kaunas University (University of Lithuania) I. Jonynas. The work is based on an analysis of their correspondence that was maintained at the end of 1920s, as well as on biographical data and historical literature. The article is attached to several letters published for the first time.

Кононенко В. Історіографія світської інтелектуальної еліти Гетьманщини

Висвітлюється вивчення козацьких інтелектуалів в українській історіографії 18-21 ст. Розглянуті та представлені нові факти з обсягу історіографії Гетьманщини й інтелектуальної історії.

Kononenko V. The historiography of mundane intellectual elite of the Hetmanate.

The author reveals the studies in the Ukrainian historiography of the 18–21th century, presents and considers new facts from the historiography of Hetmanate's intellectual history.

Лисак В. Повсякденне життя українських селян у 1950–1960-х рр. (історіографія проблеми)

Проаналізовано історіографію вивчення повсякденного життя українських селян у 1950–1960-х рр. Автор дійшов висновку, що протягом декількох десятиліть була створена солідна наукова база дослідження українського села. Роботам притаманна увага до соціально-економічних, політичних та культурних умов існування сільської спільноти. Між тим проблема життєвої практики селян залишається поза увагою дослідників.

Lisak V. The daily life of the Ukrainian peasants in 1950–1960's (historiography of the problem).

The historiography of researches of Ukrainian peasants daily life in 1950 - 1960's has been analysed. The author arrives the conclusion that over several decades an important base of scientific research of the Ukrainian villages has been created. The studies pay attention to the socio-economic, political and cultural living conditions of rural communities. Meanwhile the problem of practices of the peasants' life is still out of the researchers' attention.

Медовкіна Л. «Грекознавчі» студії Костянтина Харламповича: зміст та місце в українській історіографії XX ст.

Стаття присвячена дослідженням К. Харламповича з історії архіву ніжинської грецької громади, а також з історії

ніжинського грецького братства протягом першого століття його існування.

Medovkina L. The «Greek» study of Konstantyna Harlampovych: contents and place in Ukrainian historiography XX c.

The article is devoted to the studies of K. Harlampovych on the history of the Nizyhn Greek community's archive as well as on that of the Nizyn Greek Brotherhood during the first century of its existence.

Мищак І. Возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною: сучасна історіографія

У статті з'ясовується відображення в працях українських істориків проблеми возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною на заключному етапі Другої світової війни. Відзначається, що більшість авторів позитивно розцінюють цей процес, який сприяв об'єднанню українських етнічних територій у складі однієї держави, та доводять його правомірність.

Myshchak I. The reunion of the Transcarpathian region with Soviet Ukraine: modern historiography

The article is devoted to the reflections in the works by Ukrainian historians of the problem of reunion of the Transcarpathian Ukraine with Soviet Ukraine at the final stage of the Second World War. The author stresses that most historians positively assess this process which was instrumental in uniting the Ukrainian ethnic territories in the composition of one state, and proves its being legitimate.

Музичко О. Іван Михайлович Бондаренко: Біоісторичний нарис

Метою цієї статті є дослідження на широкій джерельній базі життєвого шляху та студії одеського історика Івана Михайловича Бондаренка (1873–1911). Головними джерелами для написання статті є матеріали персонального архіву І. Бондаренка, його друковані праці, матеріали діловодства навчальних закладів.

Muzychko O. Ivan Mykhailovych Bondarenko: biohistoriographical study

This article is devoted to studying the life and studies of the Odessa historian I.M. Bondarenko (1873–1911). The work is written on the basis of the archival and published sources, the majority of which is entered to scientific turnover in the given context for the first time.

Орлова Т. Наукова діяльність жіноцтва України: історіографічні розвідки і далекосяжні висновки

Стаття являє собою історіографічний аналіз стану розробки теми «Жіноцтво України в науці», яка велася зусиллями авторів як радянських так і пострадянських часів. Пропонована до уваги публікація по суті є першою у вітчизняному дослідницькому доробку історіографічною розвідкою спектру проблем входження жіноцтва у наукову діяльність, історичної біографістики видатних жінок-вчених, а також ролі і місця жіноцтва в науковій сфері сучасної України.

Orlova T. Scientific activity of the women of the Ukraine: historiographical articles and clear-eyed findings

The article is a historiographical analysis of the state of development of the topic «Women of Ukraine in Science», carried out by Soviet authors as well as by post-Soviet ones. In Ukrainian researches, the offered publication is essentially the first historiographical survey of the whole spectrum of problems of women's advent into scientific and scholarly domain, of the historic studies in outstanding female scientists' biographies as well as of the role and place of women played and occupied in the scientific realm of contemporary Ukraine.

Попова Т. Бициллиеведение — новый исследовательский ландшафт в историографии Украины

В статье анализируется современное состояние бициллиеведения. Автор предлагает периодизацию истории изучения творческого наследия П. М. Бицилли. В контексте общего

бициллиеведения рассмотрено состояние бициллиеведения в историографии Украины.

Popova T. Bicillystyding as a new exploratory landscape in historiographies of the Ukraine

In the article the modern condition of Bicilli studies are analysed. Author offers a division into periods of history of study of creative legacy of P.M.Bicilli. In the context of general Bicilli studies the condition of Bicilli studies of historiography of Ukraine is considered.

The article considers the intellectual biography and creative heritage of P.Bicilly and analyses the trends of the studies in his life and creative activity.

Світленко С. О. М. Лазаревський в українському інтелектуальному середовищі

Висвітлюється інтелектуальне оточення українського історика О.Лазаревського. Розглядаються культурні й інтелектуальні впливи на формування його життєвий та творчий шлях.

Svitlenko S. O.M.Lazarevs'kiy in Ukrainian intellectual ambience

The author reveals the intellectual encirclement of the Ukrainian historian O. M. Lazarevskiy, consideres cultural and intellectual influences on the formation of his life and creative work.

Тельвак В. «Ересиарх украинского движения» (рецепція творчої спадщини М. Грушевського в російському правомонархічному середовищі першої третини XX ст.)

Стаття присвячена висвітленню проблеми сприйняття історіографічної спадщини М. Грушевського в російському правомонархічному середовищі кінця XIX — першої третини XX ст. Досліджено особливості полеміки з концепціями українського вченого в різні історичні періоди. Зауважено вплив українсько-російського ідеологічного протистояння першої третини XX ст. на сучасну російську україніку.

Telvak V. «Heresiarch of Ukrainian movement» (a reception of M.Hrushevsky's heritage in Russian right-monarchist environment of the first third of the XX century)

The article is devoted to the problem of perception of M.Hrushevsky's historiographical heritage in the Russian right-monarchist environment at the end of XIX — the first third of XX century. The peculiarities of the polemics with the Ukrainian scientist's conceptions in the different historical periods have been studied. The influence of Ukrainian and Russian ideological struggle of the first third of the XX century on modern Russian Ukrainian studies has been remarked.

Тоїчкін Д. Проблематика походження козацької зброї в українській історіографії

Стаття присвячена історії дослідження козацької зброї в українській історичній науці з другої половини XIX ст. до наших днів. Простежено розвиток наукових поглядів на цю проблему у процесі становлення українського зброєзнавства. Окреслено сучасний стан та сформульовані актуальні наукові завдання вітчизняного зброєзнавства, намічені шляхи їх вирішення.

Toiychkin D. The problem of origin of Cossack armament in Historiography of Ukraine

The article is dedicated to the history of studies in the Cossack armaments in Ukrainian historical science from the 19-th century till present. The author watches the development of scientific views on this problem in connection with the formation of Ukrainian historical studies of arms. The actual tasks of national studies have also been determined.

Удод О. Орест Іванович Левицький як організатор української історичної науки

Висвітлюється наукова-організаційна діяльність академіка Ореста Левицького. Розглядається його внесок у розбудову української науки кінця XIX — початку XX ст.

Udod O. Orest Ivanovich Levickiy as an organizer of the Ukrainian history science.

The article deals with the scientifico-organizing activity of the academician Orest Levickiy and considers his contribution to the organization of Ukrainian historical science of the end of XIX — the beginning of XX century.

Ясь О. Типологічний метод у дослідницьких практиках В. Антоновича

Висвітлюється роль типологічного методу у формуванні та становленні української історіографії XIX ст. Розглядається внесок В.Антоновича та інших учених у поширенні типологічного методу.

Yas' O. The typological method in V.Antonovych's exploratory practical.

The author shows the role of the typological method in forming the Ukrainian historiography of the XIX century, considers the contribution of V. Antonovych and other scholars into expanding the typological method.

Наукове видання

ІСТОРИОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Випуск 20

«Історіографічним дослідженням» — 40 років!
(1968–2008)

Верстка та оригінал-макет: *Мигаль Л. Г.*

Підписано до друку 15.04.2010 р. Формат 60x84/16
Ум. друк. арк. 31,74. Обл. вид. арк. 25,3.
Наклад 300 прим. Зам. 14. 2010

Поліграф. д-ця Ін-ту історії України НАН України
Київ-1, вул.Грушевського, 4.